

İlköğretim Bilgisayar Dersi Öğretim Programı: Eleştirel Bir Bakış ve Uygulamada Yaşanan Sorunlar

Primary School Computer Curriculum: A Critical Evaluation and Problems Faced During Implementation

Süleyman Sadi SEFEROĞLU*

Öz

Problem Durumu: Günümüzde hem bilgi kapsamı, hem de teknolojik gelişmeler büyük bir hızla değişmekte ve yayılmaktadır. Bu oluşumlar, doğal olarak öğrenme-öğretme biçimlerini de etkilemektedir. Öğretim materyallerinin hazırlanmasından sunuş ve değerlendirme sürecine kadar teknolojinin, özellikle bilgisayara dayalı teknolojilerinin vazgeçilmezliği eğitimcileri yeni kuramlar ve uygulama yollarının arayışına itmektir. Teknolojinin gelişmesi ile birlikte öğretim-öğrenme teknolojileri bir bilim dalı olarak varlığını oluşturmaya başlamıştır. Bu gelişmelerin bir sonucu olarak Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Bölümleri açılmıştır. BÖTE Bölümü mezunlarının çoğu ilk ve ortaöğretim kurumlarında bilgisayar öğretmeni olarak görev almaktadırlar.

Bilişim teknolojileri alanında yaşanan gelişmeler öğretim programlarında da bir takım değişiklikler yapma gereğini doğurmaktadır. Bu bağlamda Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, yeni bir “İlköğretim Bilgisayar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı” hazırlamıştır. Öğretim programı bu alanda birçok yeniliği öğretme-öğrenme süreçlerine yansıtmayı amaçlamaktadır.

Araştırmanın Amacı: Bu çalışmada 2006 yılında ön denemesi yapılarak 2007 yılında uygulamasına başlanan yeni ilköğretim bilgisayar dersi (1-8. Sınıflar) öğretim programı değişik yönleriyle incelenmiştir. Bu inceleme yapılırken programın uygulamasında yaşanan/yaşanabilecek sorunlar da ele alınmış ve ayrıca BÖTE öğretim programı incelenerek bu programla yetişen bilgisayar öğretmenlerinin yeni İlköğretim Bilgisayar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programının gerektirdiği becerilere ne ölçüde sahip olabilecekleri tartışılmıştır.

Araştırmanın Yöntemi: Bu çalışma 2006 yılında kabul edilen “İlköğretim Bilgisayar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı”nu eleştirel bir bakışla incelemeyi amaçlayan betimsel bir çalışmadır. Bu inceleme yapılırken programın temel modüllerine göz atılmış, programın uygulamasında yaşanabilecek sorunlar ele alınmıştır. Ayrıca BÖTE Bölümü öğretim programı incelenerek bu programla yetişen bilgisayar öğretmenlerinin yeni İlköğretim Bilgisayar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programının gerektirdiği becerilere ne ölçüde sahip oldukları tartışılmıştır. Son olarak elektronik ortamda ulaşılan bilgisayar öğretmenlerinin programlarla ilgili görüşleri değerlendirilmiştir.

* Yrd.Doç.Dr., Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, sadi@hacettepe.edu.tr

Bulgular ve Sonuçlar: Yapılan değerlendirmelere göre, yeni ilköğretim Bilgisayar Dersi Öğretim Programının "kazanımlar, performans göstergeleri, yaparak yaşıyarak öğrenme ve proje tabanlı etkinlikleri, etkinlik örnekleri ve değerlendirme" bölümleriyle alana katkı getirdiği anlaşılmaktadır. Ancak öte yandan programın uygulamasında güçlüklerle yol açan birçok unsurun varlığı da göze çarpmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Anahtar sözcükler: Bilgisayar dersi öğretim programı, bilgisayar öğretmenleri, bilgisayar eğitimi

Abstract

Background: Today, both the scope of knowledge and technological developments are changing and spreading fast. These changes naturally affect teaching-learning methods. The indispensability of the technology in designing, developing, presenting and evaluating instructional materials has forced educators to search for new theories and look for new ways of practices. Parallel to the developments in technology, teaching-learning technologies emerged as a subject area in education. As a result departments of Computer Education and Instructional Technology (CEIT) were founded. Most of the graduates of CEIT departments are appointed as computer teachers in primary and secondary schools.

The developments in information and communication technologies (ICT) require that the school curricula are revised. Thus, Ministry of National Education of Turkey (MONE) developed a new Primary School (Grades 1-8) Computer Program. This program includes a number of different views and perspectives to be applied in the teaching-learning processes.

Purpose: In this study, Primary School (Grades 1-8) Computer Program which was developed by the MONE in 2006, and fully implemented in 2007 was examined. Examination process also included the problems which were faced by the computer teachers during the implementation. One of the main questions in this investigation was whether computer teachers who graduated from CEIT Departments have the knowledge and skills required by the new Primary School Computer Instruction Program. In order to answer this, instructional program of CEIT Departments was examined to see whether the courses can cover the required skills.

Methods: This is a descriptive study in nature. The new primary school computer curriculum was examined in terms of whether it is compatible with international standards, whether the computer teachers who would be implementing it have the basic skills, and whether the modules of the curriculum such as activities and evaluation have any contribution to the field. In addition, computer teachers' reflections and problems they faced about the new curriculum were presented.

Findings/Results/ Conclusions: The findings suggest that the new Primary School Computer Program has positive contributions to the field with its "the objectives, performance indicators, project based activities, sample activities and evaluation" modules. However, despite these positive characteristics, it is also observed that in its implementation some problems may arise.

Keywords: Computer education, computer curriculum, computer teachers

Son yıllarda, özellikle son on yılda, toplumun değişik kesimlerinde; işte, okulda ve evde bilişim teknolojilerinin yaygın bir şekilde kullanıldığı gözlenmektedir. Giderek daha çok kişi çeşitli nedenlerle kendilerine sunulan bu yeni teknolojileri kullanmaya çalışmaktadır. Birçok kişi bilişim teknolojilerinin işleri hem kolaylaştırdığını ve hem de daha etkili bir şekilde yerine

getirdiğini ve ayrıca eğlenceli bir hale dönüştürdüğüne inanmaktadır. Bilişim teknolojileri çok büyük miktarda bilgiyi çok kısa bir sürede ulaşılabilecek bir şekilde kullanıma sunmaktadır. Bu yüzden 21.yüzyıl biliminde gelişmenin çok hızlı bir şekilde transfer edildiği bir dönem olarak da tanımlanmaktadır.

Bundan 10-15 yıl kadar önce “son 10 yılda yaratılan bilgi insanlığın başlangıcından bugüne kadar yaratılan bilgiden daha fazladır.” denilmektedir. Günümüzde, bilişim teknolojileriyle ilgilenen uzmanlar ve araştırmacılar bilgi birikiminin her 2 yılda ikiye katlandığını ifade etmektedirler. Bu süre her geçen yıl kısalmaktadır (Acun, 1998; D’Angelo, 1995; Alakuş, 2005). Bilginin bu kadar hızlı bir şekilde çoğalmasının arkasında hepimizin bildiği gibi, bilişim teknolojileri alanında gerçekleşen yenilikler bulunmaktadır. Bilişim teknolojilerinde sürekli olarak gelişmeler ve yenilikler olmakta, bu teknolojiler daha çok insanın yaşamını etkilemekte ve bu teknolojiler yaygınlaştıkça onlara erişim de giderek daha kolay olmaktadır.

Bilginin kapsamında ve teknolojik gelişmelerde yaşanan hızlı değişimler doğal olarak öğrenme-öğretme biçimlerini de etkilemektedir. Öğretim materyallerinin hazırlanmasından sunuş ve değerlendirme sürecine kadar teknolojinin, özellikle bilgisayara dayalı teknolojilerinin vazgeçilmezliği eğitimcileri yeni kuramlar ve uygulama yollarının arayışına itmektedir. Böylece öğretim-öğrenme teknolojileri bir bilim dalı olarak, teknolojinin gelişmesi ile birlikte varlığını oluşturmaya başlamıştır. Bu gelişmelerin bir sonucu olarak üniversitelerin öğretmen yetiştiren fakültelerinin bünyesinde Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Bölümleri açılmıştır. BÖTE Bölümü mezunlarının çoğu ilköğretim kurumlarında Bilişim Teknolojileri ve ortaöğretim kurumlarında Bilgi ve İletişim Teknolojileri öğretmeni olarak görev almaktadırlar.

Yeni bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitim öğretim ortamlarında etkili kullanımı BÖTE mezunlarının görev alanını oluşturmaktadır. BÖTE Bölümü öğrencileri öğretmen olmak üzere yetiştirilmektedirler. Ancak bazı mezunlar “internet ortamları tasarımından görsel uzaktan eğitim tekniklerine, eğitim yazılımı tasarımından her türlü öğretim materyali üretimi”ne kadar yoğun bir ihtiyacı gözlemlendiği bilişim sektörüne nitelikli elemanlar olarak katılmaktadırlar.

Eğitimde üzerinde önemle durulması gereken konulardan birisi teknolojinin eğitimde kullanımınıdır. Bilgisayarların işlevi her geçen gün artmakta ve bu bir taraftan öğrenme-öğretme süreçlerini, diğer taraftan eğitimin ekonomik ve toplumsal işlevlerini etkilemektedir. Teknolojinin eğitim sisteminde doğru kullanılabilmesi ve olası yararlarının üst düzeyde gerçekleştirilebilmesinde öğretmenler anahtar konumunda bulunmaktadır.

Bilişim teknolojileri alanında yaşanan gelişmeler öğretim programlarında da bir takım değişiklikler yapma gereğini doğurmaktadır. Bu bağlamda Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2006 yılında yeni bir “İlköğretim Bilgisayar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı” hazırlamıştır. Program bu alanda birçok yeniliği öğretim-öğrenme süreçlerine yansıtmayı amaçlamaktadır. Ortaöğretim kurumlarına yönelik Bilgi ve İletişim Teknolojisi Dersi Öğretim Programını geliştirme çalışmaları ise halen devam etmektedir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca 2006 yılında geliştirilen İlköğretim Bilgisayar Dersi (1-8. sınıflar) Öğretim Programının uygulanabilirliğini eleştirel bir bakışla değerlendirmek ve programın uygulanmasında yaşanan sorunları incelemektir.

Yöntem

Bu çalışma yeni ilköğretim bilgisayar dersi (1-8. sınıflar) öğretim programını eleştirel bir bakışla incelemeyi amaçlayan betimsel bir çalışmadır. Betimsel nitelikteki bu çalışma yapılırken programın temel modülleri incelenmiş, programın uygulamasında yaşanabilecek sorunlar ele

alınmıştır. Ayrıca BÖTE Bölümü öğretim programı incelenerek bu programla yetişen bilgisayar öğretmenlerinin yeni İlköğretim Bilgisayar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programının gerektirdiği becerilere ne ölçüde sahip oldukları tartışılmıştır. Son olarak elektronik ortamda ulaşılan bilişim teknolojileri öğretmenlerinin programlarla ilgili görüşleri değerlendirilmiştir.

Yeni İlköğretim Bilgisayar Dersi Öğretim Programı, "programın genel yapısı, kazanımlar, performans göstergeleri, yaparak yaşayarak öğrenme, proje tabanlı etkinlikler, etkinlik örnekleri ve değerlendirme" özellikleri açısından incelenmiştir. Çoğunluğunu Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü mezunu olan bilişim teknolojileri öğretmenlerine değişik elektronik platformlar aracılığıyla ulaşılmıştır. Bilişim teknolojileri öğretmenlerinden "öğretim programını uygularken yaşadıkları sorunların neler olduğu, okullardaki alt yapının durumu, okullardaki diğer öğretmenlerin BT kullanma durumları, beklentileri ile okul yönetimlerinin ve velilerin durumu" gibi konularda görüşler alınmıştır.

Tartışma

Günümüzde bilgisayar dersini alan bir öğrencinin dersi aldıktan sonra bir takım temel becerilere sahip olması beklenir. Bu beklentiler uluslararası standartlarda da belirtilmektedir. Bu standartlardan birisi "Avrupa Bilgisayar Yetkinlik Sertifikası" (ECDL - European Computer Driving Licence) olarak bilinmektedir.

İlköğretim Bilgisayar Dersi Öğretim Programının Avrupa Bilgisayar Yetkinlik Sertifikası Standartlarına Uygunluğu

Avrupa Bilgisayar Yetkinlik Sertifikası aşağıdaki içerik başlıklarını kapsamaktadır:

- Bilgi Teknolojileri Kavramları
- Bilgisayarın Kullanımı ve Dosyaların Yönetimi
- Kelime İşleme
- Hesap Tablosu
- Veritabanı
- Sunum ve
- Bilgi ve İletişim

Avrupa Bilgisayar Yetkinlik Sertifikası dünyanın önde gelen bilgisayar kullanım yetkinliği sertifikasıdır. ECDL son kullanıcı bilgisayar yetkinlikleri için uluslararası alanda evrensel bir ölçüt olarak kabul edilmektedir. Birçok kamu ve özel kuruluş, uluslararası ve benzer kuruluşlar tarafından önde gelen bir sertifikasyon olarak benimsenmektedir. Dünya çapında 138'den fazla ülkede 4,5 milyonu aşkın birey bu sistemde yerini almış durumdadır (ECDL, 2007). İlköğretim bilgisayar dersi öğretim programı incelendiğinde içeriğin uluslararası bir standart olan "Avrupa Bilgisayar Yetkinlik Sertifikası" (ECDL) içeriğiyle örtüştüğü gözlenmektedir. Bilgisayar dersi öğretim programının, bu yönüyle uluslararası standartlara uygun olduğu anlaşılmaktadır.

İlköğretim Bilgisayar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programının Temel Modülleri

Bir öğretim programı incelendiğinde 3 temel yapının varlığı göze çarpar: Hedefler, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme. İlköğretim bilgisayar dersi öğretim programında da bu 3 temel öge varlığını çeşitli özellikleriyle hemen göstermektedir. Örneğin kazanımlar verilirken, o kazanımlarla ilgili etkinlik ipuçlarının da verilmiş olması programı güçlü kılmaktadır. Ayrıca iki öğrenme alanı olarak özel yer verilen "Bilişim Teknolojileri'nde Bilimsel Süreç (BTBS)" ve "Bilişim Teknolojileri Etiği ve Sosyal Değerler (BTESD)" kazanımları bütün programa dağıtılmıştır. Alandan bazı bilişim teknolojileri öğretmenlerinin belirttiği gibi bu

kazanımlarla öğrencilerin bilişim teknolojilerini gelişigüzel değil, aşamalı ve bilinçli bir şekilde neyi, nerede, nasıl ve hangi kurallara dikkat ederek öğrenmesi ve uygulaması gerektiği belirlenmiştir. Bu açıdan bakıldığında bu kazanımlar sayesinde dersin daha da önemseneyeceği ve daha sistematik bir öğrenme ortamının sağlanacağı söylenebilir.

İlköğretim Bilgisayar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programında Etkinlikler

Yeni bilgisayar dersi öğretim programında yer alan “yaparak yaşayarak öğrenme ve proje tabanlı etkinlikler ve etkinlik örnekleri” derste öğretmenin işini kolaylaştırıcı bir işlev üstlenmektedir. Bazı öğretmenler özellikle etkinliklerin, birbirinden bağımsız ve esnek bir yapıda olmasını olumlu bulduklarını belirtirken bazı öğretmenler de durumla ilgili olumsuz tablolar çizmektedirler.

Eski müfredatta öğrenciler değişik sınıflarda benzer konuları gördüğü için öğrenmede yeterli ilerleme sağlanamıyordu. Yeni müfredatta “sınıfların genel olarak belirli düzeylere göre basamaklandırılması, bir üst düzeye ulaşabilmesi için ilgili etkinliklerin esnek bir yapıya sahip olması; her etkinliğin birbirinden bağımsız ve farklı olması ve etkinliklerin görsel ve etkileşimli formlarla desteklenmiş olması” hem dersin işlenişini daha zevkli hale getirmekte hem de öğrenciler için kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmesini sağlayacak bir zemin oluşturmaktadır (Öğretmen-1).

Alt basamaklarda yer alan 4., 5. ve 6. sınıfların kitaplarında yer alan etkinlikler temel ve orta düzeylere uygun ve de ileri düzeye temel oluşturacak düzeyde basamakların birbirini takip edebileceği şekilde hazırlanmıştır (Öğretmen-1).

Eski programda, 4. sınıftan 8. sınıfa kadar müfredat birbirinin aynısıydı. Bu durum sıkıntı yaratıyordu. Çocuğun 4. sınıftaki konusu ile 8. sınıftaki konusu arasındaki tek fark internet ve veri tabanı ünitesi. Öğrencilerin daha farklı şeyler öğrenebilmesi için sınıf defterine farklı şey yazıp derste farklı şey öğretiyordum (Öğretmen-2).

Eski programın içi çok boştu. Çocuklara 4. sınıftan 8. sınıfa kadar aynı konuları anlatmak problemli (Öğretmen-3).

Eski programda öğrenciler her yıl aynı konuları öğreniyordu. Örneğin word programı 6’larda da var, 7’lerde de var, 8’lerde de vardı. Artık bıkkınlık gelmişti çocuklara ve öğretmen faktörü çok önemli. Konular çok sıkıcı geliyor çocuklara. Şaklabanlıklar(;) yapmak zorunda kalıyoruz dersi sevdirmek için. Ayrıca milli eğitimin bütün derslere verdiği rehber kitaplarımız yok. Öğretmen açısından büyük problem oluyor bu durum. Bir de ben birinci dönem öğrencileri sınav yaptım, performans ödevi verdim, araştırmalar yaptırдыm. Ancak karneye not yansımadi. İkinci dönemin ilk günü çocuklar boşuna mı o kadar çalıştık dediler ve şimdi başı boşluk oluşmaya başladı derslerde. (Öğretmen-4)

Bir haftada 1070 öğrenciye etkinlik yaptınız diyelim (ki bu mümkün değil!). Bu etkinlikleri hangi zamanda, nerde ve nasıl değerlendireceksiniz? Lab.da kusan öğrenciyi ne zaman tuvalete götürüreceksiniz, çöken Windowsları ne zaman yeniden kuracaksınız, dijital ortamdaki etkinlikleri nerede saklayacaksınız, nasıl tekrar toplayacaksınız, hayatında ilk defa tabureye oturan öğrencilerin tekerlekli tabureden düşmelerini önlemeye çalışırken, adını yazamayan öğrencilere Word’de nasıl dilekçe yazdıracağız? (Öğretmen-5)

İlköğretim Bilgisayar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programında Değerlendirme

Programın değerlendirme bölümü, sunduğu yeni ve çeşitlilik içeren seçenekleriyle programı güçlendirmektedir. Değerlendirmede dikkat çeken ilk öge performans değerlendirmenin önemine yapılan vurgudur. Performans değerlendirmesinin “öğrenci ürün dosyası (portfolyo), proje, performans ödevi, drama, görüşme, yazılı raporlar, gösteri, poster” gibi teknikler izlenerek yapılabileceği belirtilmektedir. Değerlendirmede başvurulacak diğer teknikler “dereceli puanlama anahtarı (rubric) ve kontrol listeleri kullanma, öğrencilerle görüşmeler yapma, öğrencilerin kendilerini değerlendirmeleri ve proje süreci konusunda geri bildirimlerin verilmesi” şeklinde özetlenebilir.

İlköğretim Bilgisayar Dersine Ayrılan Süre

İlköğretim bilgisayar (2007 yılında dersin ismi *bilişim teknolojileri* olarak değiştirilmiştir) dersi için ayrılan sürede önerilen ve planlanan uygulamaların yapılmasının mümkün olmadığı gözlenmektedir. Bu ders için 1. 2. ve 3. sınıflarda haftada 1 ders saati, 4. ve 5. sınıflarda haftada 2 ders saati, 6. 7. ve 8. sınıflarda ise 1 ders saati ayrılmıştır. Bu ders saatlerinin bir öğretim yılı içindeki toplamı ECDL programında ayrılan süreden neredeyse iki kat fazladır. Ancak öğretmenler bir ders saati için ayrılan 40 dakikalık sürenin bir kısmını “öğrencilerin laboratuara yerleşimi, bilgisayarların açılması ve yoklamanın alınması gibi” ders dışı etkinliklere ayırmak zorunda kalmaktadırlar. Bu nedenle de ayrılan bir veya iki ders saati öğretim programında verilen etkinlikleri gerçekleştirmek için yeterli olmamaktadır. Ayrıca sınıfların kalabalık olması durumu öğretmenler açısından iyice zorlaştırmaktadır. İşte konuyla ilgili olarak belirtilen diğer görüşlerden bir kısmı:

Öğrenciler bilgisayar dersinin karneye geçmediğini öğrendikten sonra hiçbir yaptırım gücümüz kalmadı. Öğrenciler dersi gezi dersi gibi görmeye başladı. Defter kitap getirmiyor, dersi dinlemiyorlar, zayıf almaktan korkmuyorlar, dikkat çekici öğeleri takip etmiyor, etkinlikleri yapmıyor, boş getiriyorlar. Ayrıca sınıflar 45 kişilik. Bakanlığın yeni projesine göre 15 bilgisayarlık 2 lab kuruldu. Biz birini 25'e çıkardık da her bilgisayara 2 öğrenci oturtabildik. Yine de yetersiz. Etkinlikler çok fazla ve yetiştirmek mümkün değil. Ayrıca en az 2 haftada bir 1070 tane etkinliği okumak değil bir insan için robot için bile mümkün değil (Öğretmen-5).

Dersin, seçmeli dersler kapsamına girmesi, 1 ders saatine indirilmesi ve notunun karneye yer almaması öğrencilerin derse karşı tutumunu olumsuz yönde etkilemiştir. Artık, bilgisayar dersi ilköğretimde önemsiz bir ders olarak algılanmaktadır (Öğretmen-6).

Ders saatinin yetersiz olduğunu düşünüyorum. Yeni programı inceledim ve yapılacak o kadar çok şey var ki; bunları bir öğretmenin 1 ders saatinde yapması mümkün değil. Özellikle okullarımızdaki bilgisayarların sistem özellikleri bu kadar düşükken. (Öğretmen-7).

Ders saati yetersiz. Dersin 1 saat oluşu, not verilmemesi vb. durumlar dersin hem idareci hem öğrenci gözünde değerini yitirmesini yol açtı. Bilgisayar öğretmenlerinin de hem motivasyonlarını hem de ekonomik durumlarını olumsuz yönde etkiledi (Öğretmen-1).

Yeni programa ait değerlendirme sistemi bence doğru ama her yerde uygulama imkanı yok. Ayrıca öğrencilerin bir derse ciddiyetle yaklaşmaları aldıkları notlarla paralel. Bilgisayar dersinde ise böyle bir şey olmaması çocukları umursamaz ve ciddiyetsiz yapıyor. Bilgisayar dersini eğlence olarak görüyorlar (Öğretmen-8).

Bilgisayar dersleri seçmeli olduğu için gerek okul yönetimince gerekse öğrenciler tarafından fazla ciddiye alınmamakta. Dersin not olarak değerlendirilmemesi bunu tetikleyen en önemli etken bana göre. Bilgisayar dersinin öğrenciler tarafından ders olarak değil de bir oyun aracı olarak algılanması ve ders anlatımındaki isteksizlikleri biz ders öğretmenlerini de sıkıntıya sokmakta. Bir diğer nokta dersin 1 er saat olması. Öğrenciler konu ile ilgili uygulamaları yeteri kadar yapmadan dersin sona ermesi sıkıntı yaratmaktadır (Öğretmen-9).

Bilgisayar derslerinde genelde performans değerlendirme yapıyordum. Rubric'ler kullanıyordum. Fakat ders saati düşünce vakit yetersizliğinden basit etkinliklerle soru-cevap şeklinde değerlendirmeler yapıyorum. Program bitiminde genel uygulamalar da yapıyorum. Ayrıca not vermek de ortadan kalkınca öğrenci de dersi önemsememeye başladı. Sadece soru-cevapla o anki öğrenme durumunu kontrol edebiliyorum. Yapılması gereken aslında yeni sistemde belirtilmiş. Tamamen katlıyorum. Bir tür kolejlere uygulanan sisteme benziyor. Fakat ders saati artar ve donanımsal yeterlilikler sağlarsa verim alınabilir, aksi takdirde hiçbir anlamı olmaz (Öğretmen-1).

Öğretmenlerin görüşlerinden de anlaşıldığı gibi bilişim teknolojileri dersinin seçmeli oluşu, dersin notunun karneye yer alması ve ders saatinin süresinin az oluşu birçok olumsuzluğu beraberinde getirmektedir. Özellikle okul yönetiminin derse verdiği önem, öğrenci ve velilerin tutumu ve son olarak kısıtlı ders saati süresinden dolayı bilişim teknolojileri öğretmenlerinin yeterli ders ücreti alamıyor olmaları öğretmenleri sıkıntıya sokmaktadır. Ancak bilişim teknolojileri dersleriyle ilgili olarak yaşanan olumlu deneyimler de bulunmaktadır. Okul yönetiminin tutumunun olumlu sonuçlarını belirten bir öğretmenin söyledikleri bunun somut bir göstergesidir:

Bildiğim kadarıyla öğrencilerin en çok sevdikleri ders bilgisayar dersi ve okulumuzda bu dersin saatini artırmak için bazı seçmeli dersleri bilgisayar olarak değiştirdiler, genel olarak öğretmenler, öğrencilerin bilgisayar dersinden sonra rahatladıkları ve derslerine daha çabuk konsantre olduklarını söylüyorlar, hem bundan hem de teknolojiyi doyasıya kullanmaları açısından ders saati artırılabilir, ama konuların yetiştirilememesi gibi bir durum yok (Öğretmen-10).

İlköğretim Bilgisayar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Ailenin Rolü

Yeni bilgisayar dersi öğretim programına göre okulda öğrencilere kazandırılan becerilerin kalıcı hale gelmesi için öğrencilerin evde bu becerileri destekleyici çalışmalar yapmaları beklenmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre ilköğretim okullarında bilgisayar başına düşen öğrenci sayısı 45'tir. İlköğretim Okullarında internet bağlantısı olan bilgisayar sayısı ise %6 oranındadır (Aktürk, 2006a, 2006b). Günümüz için düşük sayılabilecek bu oranlar okullarımızda teknoloji kullanımını sınırlandırıcı bir durum olarak kendisini hissettirecektir.

Öte yandan Devlet İstatistik Enstitüsü 2005 yılı Haziran ayında yapılan "Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı Araştırması" hanelerde bilişim teknolojileri sahiplik durumu konusunda ilginç veriler sunmaktadır. Bu araştırma verilerine göre kişisel bilgisayar sahibi olan hanelerin oranı yalnızca 11,62'dir. Bilgisayara sahip bu grubun İnternet'e erişimi ise 5,86'da kalmaktadır (DİE, 2006). Özellikle teknolojinin yayılımı ve kullanımında gözlenen hızlı gelişmeler düşünüldüğünde bu oranın düşüklüğü net olarak kendisini göstermektedir. Türkiye geneli için verilen bu oranlar kırsal kesim söz konusu olduğunda daha da düşmektedir. Bu durumda öğrencilerin ders dışında bilgisayarla ilgili bir çalışmayı evlerinde yapabilmeleri söz konusu olamayacaktır.

İlköğretim Bilgisayar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programının Uygulanması ve Okullardaki Altyapının Durumu

Bilgisayar sahipliğine benzer bir durum internet erişimi için söz konusudur. İnternet erişiminin hiç olmadığı, düşük hızda olduğu veya düşük özellikli bilgisayarla yapılmaya çalışıldığı ortamlarda amaçlanan verime ulaşılması ya çok zor olacak ya da hiç mümkün olamayacaktır. Alt yapı konusunda sıkıntı yaşadıklarını belirten öğretmenlerin bu konudaki görüşleri özetle şöyledir:

Yeni kurulan BT sınıfları haricinde internet'i etkin olarak kullanabilen BT sınıfları yok. P2 233 MHz işlemcili, her ders binbir türlü sorunla karşımıza çıkan bilgisayarlarla dolu BT sınıfları. Öğrencilerim internet'i göremiyor ki araştırma yapmayı öğrensin ya da sağlıklı bilginin ne olduğunu kavrayabilsin (Öğretmen-11).

Geçtiğimiz yıl 8. sınıflarda (doğru) bilgiye nasıl ulaşılacağını kavratmaya çalışıyordum. Sınıfımızda 15 bilgisayar vardı. İki bilgisayar internet'e bağlandığında 3.sü bağlanmıyordu. Grupları oluşturduk. Projelerimizi paylaştık. Ama araştırma aşamasını yaklaşık üç ayda tamamlayabildik (Öğretmen-11).

Laboratuvar 2000 yılı Dünya Bankası 1. fazı ile kurulmuş. O yüzden bilgisayarlar miadını doldurmuş durumda. Laboratuvar eski ve yetersizdir. ADSL bağlantısı kullanılmaktadır. Okulun tamamı internete bağlıdır, ancak internet bağlantısı yavaştır (Öğretmen-6).

Bilgisayar sayısı 18, ADSL bağlantısı mevcut, ancak 10 bilgisayarda internete girilebiliyor. Bilgisayarların sistem özellikleri çok düşük. Pentium II bazı bilgisayarlarda Ethernet kartı bile yok. 10 tane bilgisayarda ADSL bağlantımız mevcut. Okulumuzdaki bilgisayarlar bu derece kötüyken, hiçbir öğretmen bu sınıfta ders işlemek istemiyor. Bilgisayarlar çok yavaş, devamlı kilitleniyor (Öğretmen-7).

Bilgisayarlar çok eski 32 Mb Ram Pentium MMX 1 Gb Hdd gibi içler acısı bir tablo. Bununla birlikte bir çoğu da arızalı. İdari kısımda bağlantı var, 2 bilgisayar internete bağlı. Bunun dışında laboratuvar ve sınıflardaki bilgisayarlarda bağlantı yok.

Bilgisayarların yetersiz ve eski teknoloji olması nedeniyle aksamalar oluyor. Sürekli bakım, tamir ve yeni programları çalıştırabilecek kapasite yetersizliği. İnternet bağlantısı olmadığı için de öğrenciler laboratuvarı araştırma amaçlı kullanamıyor. İnternet kullanımını da uygulamalı bilmiyorlar. 3-4 öğrenciye bir bilgisayarı birlikte kullanıyor olması da uygulama imkanı çok

kısıtlıyor. Ayrıca ders saatlerinin azlığı da hem benim hem de birçok meslektaş arkadaşımın en ciddi sıkıntularından biri (Öğretmen-12).

Kötü P2 eski makineler, devamlı arıza, Bilgisayar öğretmeni zaten öğretmen değil teknik servis elemanı. Şansım var ki idarem bari sıkıştırmıyor beni (Öğretmen-13).

Etkinlikleri uygularken tek sorun bilgisayarların çok eski olması, yani teknik sorunlar. Bazı okullarda yeni BT sınıfları kuruldu. Bu okullarda durum fena değil, ancak internet bağlantı hızları çok düşük. Bazı okullarda ise hala 98'de kurulan BT sınıfları var. Bunlar da durum içler acısı. 32 mb ram lerle çalışıyoruz. Windows 98'ler var. İnternet bağlantısı var, ancak bağlantı hızı çok düşük (Öğretmen-14).

Alt yapı konusundaki durumumuz şöyle; MEB 1. FAZ projesi ile gelen Pentium II PC'ler ve eski bir ağıımız mevcut. Fakat yeterli PC ve ağıımız yok...Bazı PC'lerin anakartları ya da benzer parçaları yanmış ve de önemsenmeyen bir derse ekipman alınmak istenmiyor ya da MEB'den gelecek 2. Faz ile dökülen makinaların güncellenmesi bekleniyor (Öğretmen-1).

Alt yapı yetersiz. Bilgisayarlar az, yetmiyor. İşlemci ve ramler düşük. Bilgisayarlar yavaş programların çalışmasında sorun var. Tek sevindirici yanımız projeksiyon makinemiz. İnternet bağlantısı var. Bağlantının kesilmediği zamanlar iyi, ama bağlantının kesilmediği zamanlar nadir (Öğretmen-15).

Yapılandırmacı anlayışa uygun olarak düzenlenen yeni ilköğretim bilgisayar dersi öğretim programında bilgi kaynağı olarak internetin sıkça kullanıldığına değinilen bir çalışmada (Karadağ, Yılmaz ve Aktay, 2006), öğrencilerin gerek proje, ödev gibi çalışmalarında gerek diğer öğrenme süreçlerinde internet'in olanaklarından yararlanılmasının beklendiği, ancak bu ihtiyacın da ancak internet kafelere gidilerek karşılanabileceği vurgulanmaktadır. İnternet kafelerin yaygınlık durumu ve bu tür ortamların ilköğretim çocuklarına uygunluğu düşünüldüğünde öğrenciler açısından durumun pek iç açıcı olmadığı anlaşılmaktadır. İnternet kafelerle ilgili olarak yapılan yasal düzenlemelerin bir sonucu olarak belli yaşın altındakilerin bu ortamları kullanabilmeleri de söz konusu değildir.

Öte yandan bazı okulların alt yapı açısından şanslı sayılabilecek durumda oldukları görülmektedir. Bu okullarda koşulların iyi olmasının temel nedeni olarak ise laboratuvarların yeni kurulmuş olması gösterilmektedir. Bu okullarda durum ideal düzeyde olmasa bile var olan koşullar Bilişim Teknolojileri dersinin işlenmesi açısından öğretmenleri mutlu kılacak düzeydedir.

Görev yaptığım okul ilçe merkezinin en eski okullarından birisi. Her sınıftan 1 er şube bulunmakta. İlçe merkezinin en kalabalık ilköğretim okulundan birisi. Okulun fiziki durumu öğrenci sayısını taşımaz durumda. Okul küçük olmasına rağmen öğrenci sayısı fazla. Bu durum da sıkıntı yaratmakta. Bilgisayar dersi açısından belirtecek olursam okulda BTS (Bilgi Teknolojisi Sınıfı) bulunmakta. Laboratuvar teknik olarak gayet güzel donanımlı. Bilgisayar dersinin işlenmesinde bir sıkıntı bulunmamaktadır. 20 +1 tane bilgisayar bulunmaktadır. Bunlardan 15 + 1 tanesi son sistem özelliklerine sahiptir. 5 tanesi ise ihtiyaçları giderecek düzeydedir. Bütün bilgisayarlarda İnternet bağlantısı bulunmaktadır (Öğretmen-9).

Kendi okulum için laboratuvar her türlü etkinliği ve dersi kaldırabilecek durumda. BT sınıfı yeni kurulduğu için durum gayet iyi, imkânlarımız oldukça fazla... İnternet bağlantısı MEB okulları için 256/512 şeklinde, bu da bütün okula yayıldığında ve bütün bilgisayarlar bağlandığında oldukça yavaş kalıyor (Öğretmen-10).

2 tane yeni BT sınıfı kuruldu, bizim okula sene başında. Bilgisayarların özellikleri Celeron 3.0 işlemci, onboard ekran kartı, yani Türkçesi 500 milyonluk bilgisayarlar (Öğretmen-5).

Okullara son bir iki yılda iyi yatırım yapılmış, ama çocukların maddi durumu kötü olduğu için %75-80 civarında ilk defa bilgisayarla karşılaşan bir yüzdeye sahip. Okuldaki bilgisayarların büyük bir bölümü kullanılıyor, fakat 3 tanesi devamlı arızalanıyor. Bakıma gidip geldikten sonra en fazla 2 hafta kullanılıyor. Okuldaki internet bağlantısı ise 512kbps sanırım (Öğretmen-16).

İlköğretim Bilgisayar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programının Uygulanmasında Yaşanan Güçlükler

Yeni İlköğretim Bilgisayar dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı incelendiğinde programın “kazanımları, performans göstergeleri, yaparak yaşayarak öğrenme ve proje tabanlı etkinlikler, etkinlik örnekleri ve değerlendirme” özellikleriyle alana hayli katkı getirci özelliklere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Ancak, alanda bu programı uygulama sorumluluğuyla baş başa olan öğretmenlerden gelen yakınmalar bu işin düşünüldüğü gibi pek de kolay olmadığını göstermektedir. Uygulamadaki bilgisayar öğretmenlerinin görüşleri programın tek başına iyi hazırlanmış olmasının yeterli olmayabileceğini göstermektedir. İlköğretim Bilgisayar Dersi Öğretim Programıyla ilgili olarak yaşanan önemli bir güçlüğün ders için ayrılan süreyle ilgili olduğu göze çarpmaktadır.

Planlama, basamaklar ve hedefler gerçekten çok doğru, çağa uygun ve yapılması gerektiği gibi. Fakat burada bizim karşılaştığımız ve aşamayacağımız sorun zaman sorunu gibi görünüyor. Bilgisayar dersleri haftada 1 saate indirildi. Önceki süre zar zor yetiyordu. Şimdi verilen bu sürenin yetmesi olanaksız gibi duruyor (Öğretmen-11)

Üst basamaklarda yer alan konuların bazılarında ayrılan sürenin yetersiz olduğu görülmüştür. Özellikle 7. ve 8. sınıf kitaplarında yer alan algoritma ve programlama gibi konuların ders saatlerinin artırılması öğrenmelerin daha kalıcı olması açısından önemlidir (Öğretmen-12).

Dersin süresinin haftada 1 saat olması özellikle kalabalık sınıflarda zaman sıkıntısına yol açmaktadır. Bu da hem öğrencinin o derse gütülenmesini hem de öğretmenin derste oluşabilecek sorunların çözümüne yönelik çabalarını olumsuz yönde etkileyecektir (Öğretmen-13).

Bilgisayar ders saatinin çok yetersiz olduğunu düşünüyorum. Teknik açıdan da yetkili bir kişinin okulda bulunması gerektiğini düşünüyorum. Özellikle yeni program da uygulamaya geçince öğretmen olarak bizlere çok fazla yük düşüyor. Öğrencilerin portfolyolarını düzenlemek, kontrol etmek ve bunları 1 saatte bitirmek çok zor. O yüzden tenefüslerde, ögle aralarında da öğrencilerin çalışmalarını kontrol etmek zorundayız (Öğretmen-7).

Ders saati 1 saat olduğu için yetersiz bir sınıfın en az 3 saat zorunlu bilgisayar dersi olması gerekir diye düşünüyorum. Çocukların yerleşimi, bilgisayarların açılması, yoklamanın alınması v.s ile geçen zaman zaten en az 15 dk. Kalıyor 25 dk. ne anlatabilirsek.. Zaman yönünden büyük sıkıntı var (Öğretmen-5).

Etkinlikler MEB'in yayınladığı programda güzel görünüyor. Gel gör ki sınıf ortamına geçildiğinde uygulanması bana biraz zor geldi, çünkü sahip olduğumuz 40 dakika tam anlamıyla bu planları uygulamamıza yeterli bir süre değil (Öğretmen-17).

Yeni İlköğretim Bilgisayar Dersi Öğretim programıyla ilgili olarak yaşanan bir başka sıkıntı da programda yapılan yeniliklerle ilgili olarak öğretmenlerin yeterince bilgilendirilmedikleri hususunda yoğunlaşmaktadır.

Bize kimse bu konuyu tam açıklamadı. Milli Eğitim diğer branşlardaki değişiklikleri tüm zümreyi toplayarak yapıyor; ancak bilgisayar öğretmenlerine değer verilmiyor. Kimse bizi umursamıyor. İlçede bir zümre toplantısı oluyor, her branşa ayrı bir sınıf ayrılıyor, ben tek olduğum için ayakta kalıyordum (Öğretmen-18).

Yeni program hakkında halen bilgilendirme yapılmadığı için günlük planlar yapılıp yapılmayacağı, hangi tür etkinlikler yapılacağı ve etkinliklerin nasıl yapılacağı hakkında bilgim yok, ama yeni müfredat öğrencilerin isteklerini karşılayacak şekilde hazırlanmaya çalışılmış. Etkinlikler konusu bilinmeyen bir konu, yeni müfredata uygun etkinlikler nasıl yapılacak bilinmiyor. Müfredatla ilgili öğretmen kitabı olmadığından bazı konular havada kalıyor, ama kendimiz etkinliklerle dersi pekiştirmeye çalışıyoruz (Öğretmen-10).

Yeni programda 8 basamak var. Çevremdeki kimileri tüm sınıflarda 1. basamaktan başlanması gerektiğini söylüyor. Kimisi her basamağın bir sınıfa ait olduğunu söylüyor. Ancak bu sefer de benim öğrencilerim sadece okulda bilgisayar gördükleri için öğretim programının uygulanması zor hale geliyor (Öğretmen-19).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yeni öğretim programlarının tanıtımı konusunda bir bilgilendirme toplantısı yapılmıştır. Ancak öğretmenlerin görüşlerine göre, bu toplantıya katılanların kendi illerinde verdikleri eğitimlerin yeterli bulunmadığı veya illerde yapılması gereken bilgilendirme toplantılarının en azından Bilgisayar dersi için hiç yapılmadığı sonucu çıkmaktadır. Bazı öğretmenler de İlköğretim Bilgisayar dersi için gereken "Öğretmen Kitabı"nın ellerinde olmayışının yarattığı zorluklara değinmektedirler. Bu görüşten de, "Öğretmen Kitabı"nın bütün öğretmenlere ulaştırılmadığı sonucu çıkmaktadır.

Öte yandan ayrıca öğretim programlarında yapılan bazı değişikliklerle ilgili olarak okullarda farklı uygulamalar da gözlenebilmektedir. Bu farklı uygulamaların bir kısmı uygulamalarda yaşanan zorlukları ortadan kaldırmak ve Bilişim Teknolojileri dersinin işlevselliğini artırmak amacıyla yapılmaktadır. Ancak öte yandan başka uygulamalarda dersin ve ders öğretmenin hiç önemsenmediği açık bir şekilde anlaşılmaktadır. Bu da öğretmenler açısından rahatsızlık verici bulunmaktadır. Örneğin ders saatlerinin 4. ve 5. sınıflar için 1 saatten 2 saate çıkarılmasından sonra bazı okullarda yöneticiler eski uygulamayı sürdürmekte ve eklenen ders saatini başka derslere kaydırma yoluna gitmektedirler. Öğretmenin şevkini kırmakta olan bu durum bazı okul yönetimlerinin aldıkları kararların sonuçları açısından düşündürücüdür.

Dersin, seçmeli dersler kapsamına girmesi, 1 ders saatine indirilmesi ve notunun karnede yer almaması öğrencilerin derse karşı tutumunu olumsuz yönde etkilemiştir. Artık, bilgisayar dersi ilköğretimde önemsiz bir ders olarak algılanmaktadır (Öğretmen-6).

Bilgisayar öğretmenlerinin okullarda daha verimli kullanılmasını isterdim. Diğer öğretmenlerin ve idarenin bize bakış açısının değişmesi gerekir. Bizim bilgimizin ve zamanımızın daha verimli kullanılmasını isterdim. Öğretmenlerin ve idarecilerin angarya işleri o kadar çok vaktimi alıyor ki gün bitiminde işe yarar hiç bir şey yapmamış oluyorum (Öğretmen-20).

"Benden ve bu dersten müdürün beklentisi yok, velinin beklentisi yok, öğrencinin gözü zaten OKS'de çıkan dersler dışında bir şey görmüyor ve bu dersler dışındaki derslerden beklentisi yok. Ve üstüne üstelik anlattıklarımı dinleyen yok, ben neden ders anlatayım. Herkesi serbest bırakıp oyun oynatırım en iyisi bu. Bana ne." diyen bir çok öğretmen var. İşin bu yönüyle bakıldığında, bunlar hakikaten genç bir öğretmeni rahatsız eden, motivasyonu bozan durumlardır (Öğretmen-21).

Yukarıda birkaç örneğine yer verilen öğretmen görüşlerinden, özellikle dersin notunun karnede yer almayor oluşunun önemli bir sorun olduğu anlaşılmaktadır. Bilişim Teknolojileri dersin notunun karneden yer almayor oluşu öğrencilerin, velilerin ve hatta okul yöneticilerinin derse bakışını etkilemektedir. Bu durumun bir sonucu olarak öğrenciler derse gereken ilgiyi göstermemekte, velilerin dersten beklentileri düşük olmakta ve okul yöneticileri de dersin önemsenmediğini düşündükleri için iki ders saatinden birisini başka dersler için kullanmayı düşünebilmektedirler.

Okuldaki Diğer Öğretmenlerin Durumu

Bilişim Teknolojileri dersi tek başına öğrencilerin davranışını değiştirebilecek bir ders değildir ve olmamalıdır. Bu konuda disiplinler arası işbirliği önem arz etmektedir. Öğrenciler Bilişim Teknolojileri dersinde kazandıkları becerileri diğer derslerde uyguladıkları sürece kalıcı öğrenmeler sağlanabilir. Ancak öğrencilerin, bilgisayar becerilerini diğer derslerde kullanabilme düzeylerinin diğer ders öğretmenlerinin beklentileriyle ve bizzat diğer ders öğretmenlerinin bilgi teknolojilerini kullanım düzeyleriyle doğru orantılı olduğu söylenebilir. Bilişim Teknolojileri öğretmenlerinin, okullarındaki diğer öğretmenlerin BT kullanma durumları hakkındaki görüşleri durumun hiç de iç açıcı olmadığını gözler önüne sermektedir. Bu konuyla ilgili bazı görüşler kısaca şu şekildedir:

BTE hakkında kimsenin en ufak bir fikri yok (Öğretmen-23).

Bilgisayar öğretmeninden çok şey beklenmektedir. Bilgisayarla ilgili olarak her şeyi sizin yapmanızı istemektedirler. En basitinden MS Word'da doküman hazırlamayı, internette bir şey araştırmayı vb. sizden beklemektedirler (Öğretmen-23).

Çocuklar çok hevesli, belki de burada ders vermenin en zevkli yanı bu. Ama bence çocuklardan önce öğretmenlerin eğitilmesi şart. Çağın gerisinde kalmış çok sayıda öğretmen var (Öğretmen-17).

Aslında bazı öğretmenler varolan bilgi-okuryazarlıklarını geliştirerek ve de teknolojiye olan ilginç merakları yüzünden BT konusunda gerçekten bilgi sahibi olduklarını gördüm. Fakat genel olarak öğretmen camiasında hizmetçi eğitim adı altında verilen kurslara sadece belge almak gözüyle bakıldığını üzülmeye başladım. Bu nedenle genel olarak bakıldığında çoğu BT kavramının anlamını dahi bilmiyor diyebiliriz. Bu arada genç öğretmenler bu kategoriye girmiyor diyebilirim. Çünkü teknolojiyi bilinçli ve aktif olarak kullanabiliyorlar (Öğretmen-1).

Öğretmenlerden bazıları çok istekli ve boş zamanlarda kullanıyorlar, ama bu rakam genele bakıldığında çok düşük. Çoğu öğretmen korkuyor ve uzak duruyor BT sınıfından. Zaten sabahın BT Sınıflarında bilgisayar dersi olduğu için dolu oluyor (Öğretmen-5).

Öğretmenler teknoloji kullanma konusunda istekli değiller. İstekli olanlar 1-2 öğretmeni geçmiyor. Onlar da sınıfa gelmekten projeksiyonu alıp kendi sınıflarına götürüyor. Bilgisayarlara bakışları eski düşüncelerden kalma, eski mantık ders işleri teknoloji bizi bozar düşüncesindedir. Genç öğretmenler daha azimli, ancak onların da sayısının az olması eskilere ayak uydurmalarına sebep oluyor (Öğretmen-15).

Öğretmenlerden bir kısmı derslerini ara sıra laboratuvarında işlemektedirler. Diğer derslerin laboratuvarında işlenmesi durumunda eğer laboratuvar müsaitse gerekli yardımcı bilgisayar öğretmeninden alarak işlemektedirler. Gerek bilgisayar kullanımı gerek internet kullanımı olsun öğretmenler kendileri ile ilgili ya da öğrencilerin kullanımıyla ilgili BT sınıflarının kullanımına destek vermektedirler. Öğrencilere araştırma konusu verdilerse onları laboratuvara yönlendirerek ve bilgisayar öğretmenin de desteğini alarak yardımcı olmaktadır (Öğretmen-9).

Öğretmenlerimizin kendilerine yeterli düzeyde bilgisayar bilgisi vardır. Öğretmenler BT kullanımı konusunda desteklerini esirgememektedirler (Öğretmen-24).

İlköğretim Bilgisayar Dersi Öğretim Programını Uygulayacak Olan Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin Yeterlik Durumları

İlköğretim bilgisayar dersi (1-8. sınıflar) öğretim programındaki içeriği öğrencilere kazandıracak olanlar bilişim teknolojileri öğretmenleridir. Bu öğretmenlerin ilgili içeriği işleyecek yeterliğe sahip olup olmadıkları sorusu akla gelebilir. YÖK'ün Eğitim Fakültelerinin BÖTE Bölümleri için hazırladığı öğretim programları incelendiğinde (YÖK, 2006a), bilişim teknolojileri öğretmenlerinin yetiştirildikleri Eğitim Fakülteleri BÖTE Bölümleri öğretim programındaki derslerin bu içeriği onlara kazandıracak bir yapıya sahip olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

YÖK, BÖTE Bölümleri lisans programını 2006-2007 öğretim yılından geçerli olmak üzere değiştirmiştir. Yapılan değişikliklerle eski programdaki bazı dersler kaldırılarak yerlerine yenileri konulmuş ve ayrıca seçmeli ders sayısı artırılmıştır. Bu konuyla ilgili olarak YÖK'ten yapılan açıklamaya göre programlar genellikle, %50 alan bilgisi ve becerileri, %30 öğretmenlik meslek bilgisi ve becerileri, %20 genel kültür derslerini içermektedir (YÖK, 2006b). Ancak şu anda görevde olan öğretmenler eski programları takip ettikleri için öğretim programındaki derslerin ECDL içeriğini onlara kazandıracak bir yapıya sahip olmadığını irdelemek için öncelikle eski programa göz atılacaktır.

BÖTE Bölümünün eski programı incelendiğinde bilişim teknolojileri öğretmeni olmak üzere BÖTE Bölümlerinde okuyan adayların 1. sınıfın iki döneminde ECDL'in her modülünü kapsayan 5er saatlik "Eğitimde Bilgi Teknolojileri I ve Eğitimde Bilgi Teknolojileri II" derslerini aldıkları görülmektedir. Adaylar daha sonraki dönemlerde aldıkları derslerde de bu derslerde edindikleri ECDL becerilerini uygulama şansı elde etmektedirler. Bazı seçmeli alan derslerinde bu beceriler üst düzeyde ürünlere dönüştürülmektedir. Öte yandan YÖK tarafından geliştirilen

yeni BÖTE programlarında da ECDL içeriğinin kazandırıldığı ve pekiştirildiği benzer dersler bulunmaktadır. Örneğin haftada 5'er saat sunulan "Eğitimde Bilişim Teknolojileri-I ve Eğitimde Bilişim Teknolojileri-II" dersleri eski programdaki "Eğitimde Bilgi Teknolojileri I ve II" derslerine eşdeğer derslerdir. Programa ayrıca yeni alan dersleri de eklenmiş bulunmaktadır. Bu açıdan bakıldığında yeni programla yetişen BÖTE mezunlarının da temel ECDL becerilerine üst düzeyde sahip olacakları anlaşılmaktadır. YÖK'ün geliştirilen yeni programlarla ilgili olarak, "Eğitim Fakültelerinde uygulanacak olan yeni programların önemli bir özelliği AB ülkelerindeki öğretmen eğitimi programlarının çeşitli boyutlarıyla büyük ölçüde örtüşüyor" (YÖK, 2006b) şeklindeki açıklamasında bu duruma gönderme yapıldığı söylenebilir.

YÖK Eğitim Fakültelerinde yenilenen programlarla, kendisine söyleneni yapan teknisyen öğretmen yerine, problem çözen ve öğrenmeyi öğreten öğretmenlerin yetiştirilmesinin hedeflendiğini (YÖK, 2006b) belirtmektedir. Bu özelliklere sahip öğretmenler aynı zamanda bilgi teknolojilerini etkili bir şekilde kullanan öğretmenlerdir. Ancak bu programlarla yetişen öğretmen adaylarının eğitim ordusuna katılarak alana katkı getirmeleri, ancak uzun zaman sonra olanaklı olabilecektir.

Sonuç

Yapılan değerlendirmelere göre, yeni İlköğretim Bilgisayar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programının "kazanımlar, performans göstergeleri, yaparak yaşayarak öğrenme ve proje tabanlı etkinlikleri, etkinlik örnekleri ve değerlendirme" bölümleriyle alana katkı getirdiği anlaşılmaktadır. Özellikle programda yer alan "yaparak yaşayarak öğrenme ve proje tabanlı etkinlikler ve etkinlik örnekleri"nin derste öğretmenin işini kolaylaştırıcı bir işlev üstlendiği ve etkinliklerin birbirinden bağımsız ve esnek bir yapıda olmasının olumlu bulunduğu sonucuna varılmıştır. Programın değerlendirme bölümü, sunduğu yeni ve çeşitlilik içeren seçenekleriyle programı güçlendirmektedir. Programın bu özelliği bilgisayar öğretmenleri tarafından da vurgulanmış ve olumlu bulunduğu belirtilmiştir.

Öğretim programının ayrıca uluslar arası standartlara uygun olduğu gözlenmiştir. BÖTE Bölümü öğretim programı incelendiğinde bu bölüm mezunu bilgisayar öğretmenlerinin dersin içeriğini aktaracak bilgi ve becerilere üst düzeyde sahip oldukları ve bu konuda herhangi bir sorunun yaşanmadığı anlaşılmaktadır.

Öte yandan programın uygulamasında güçlükler yol açan birçok unsurun varlığı da göze çarpmaktadır. Özellikle bilgisayar öğretmenleri programın gereklerini sınıflarında gereğince yerine getirememekten yakınmaktadırlar. Bu konuda yaşanan en yaygın sıkıntı, dersin seçmeli bir ders haline getirilmiş olması ve karneye notunun yansıtılmamasıdır. Bu durum öğrencilerin, velilerin ve hatta okul yöneticilerinin dersi önemsiz bir dersmiş gibi görmeleri sonucunu doğurmaktadır.

Program ne kadar iyi hazırlanmış olursa olsun, öğretmen ne kadar iyi yetişmiş ve ne kadar istekli olursa olsun eğer uygun koşullar sağlanmazsa harcanan emekler boşa gidecek ve bilgi teknolojilerinin kullanımı konusunda büyük kayıplar olabilecektir. Bu amaçla öncelikle Bilişim Teknolojileri dersinin ders saati sayısı arttırılmalı ve dersin notunun karneye yansıtılması sağlanmalıdır. Ayrıca okullardaki alt yapı sorunlarına etkin ve kalıcı çözümler üretilmelidir.

Kaynakça

- Acun, R. (1998). *Bilim, bilgi teknolojisi ve Türkiye*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Makale Arşivi . <Web: <http://www.history.hacettepe.edu.tr/archive/bilim.html>> (Erişim tarihi: 31.03.2007).
- Aktürk, N. (2006a). *BTIE paneli. Eğitimde kalite: Bilgi teknolojilerinin rolü*. Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferansı ve Sergisi (BTIE), 7-10 Kasım, 2006, Sheraton Oteli, Ankara.
- Aktürk, N. (2006b). *Millî Eğitim Bakanlığı: Kurumsal uygulamalar ve e-imza*. Ulusal Elektronik İmza Sempozyumu. 7-8 Aralık 2006, Sheraton Oteli, Ankara. <Web: <http://www.ueimzas.gazi.edu.tr/pdf/uygulama/06.pdf>> (Erişim tarihi: 31.03.2007)
- Alakuş, M. (2005). *Bilgi evreninden evrensel bilgi merkezine: İnternet'in düzenlenmesi*. X. "Türkiye'de İnternet" Konferansı, 9-11 Aralık 2005: Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul. <Web: <http://inet-tr.org.tr/inetconf10/bildiri/> No: 52> (Erişim tarihi: 31.03.2007).
- D'Angelo, A.J. (1995). *The college blue book: A few thoughts, reflections & reminders on how to get the most out of college & life* (5th Ed.). Arkad Press.
- ECDL Turkey (26-3-2007). *ECDL nedir?*. <Web:<http://www.ecdl.org.tr/content.asp?NewID=000000000000011.TU&action=1>> (Erişim tarihi:14.04.2007).
- Karadağ, R., Yılmaz, F. ve Aktay, S. (2006). *Türkiye'de internet kafeler ve ilköğretim*. XI. "Türkiye'de İnternet" Konferansı. 21-23 Aralık 2006, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Ankara. <Web: <http://inet-tr.org.tr/inetconf11/bildiri/66.doc>> (Erişim tarihi: 24.05.2007)
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2006). *İlköğretim bilgisayar dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı..* <Web: <http://ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/>> (Erişim tarihi: 26.03.2007).
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK) (2006a). *Öğretmen yetiştirme: Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Lisans Programı*. <Web: http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/yeni_programlar.htm ve http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/bilgisayar_ogretim.doc> (Erişim tarihi: 26.03.2007).
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK) (2006b). *Eğitim fakültelerinde uygulanacak yeni programlar hakkında açıklama*. <Web: http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/programlar_aciklama.doc> (Erişim tarihi: 26.03.2007).
- Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) (2006). *Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanımı araştırması*. <Web: <http://www.die.gov.tr/TURKISH/SONIST/HHBilisim/hhbilisim.html>> (Erişim tarihi: 6.01.2007).